

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
НОВІА УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК, М. ТУРКУ, ФІНЛЯНДІЯ
ЛИТОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕДУКОЛОГІЇ, М. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
УНІВЕРСИТЕТ МИКОЛАСА РОМЕРІСА, М. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
ЖЕШУВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ІГНАЦІЯ ЛУКАСЕВИЧА,
М. ЖЕШУВ, ПОЛЬЩА
ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ» DESPRO

РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції
15-16 березня 2018 року, Київ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
НОВІА УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК, М. ТУРКУ, ФІНЛЯНДІЯ
ЛИТОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕДУКОЛОГІЇ, М. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
УНІВЕРСИТЕТ МИКОЛАСА РОМЕРІСА, М. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА
ЖЕШУВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ІГНАЦІЯ ЛУКАСЕВИЧА,
М. ЖЕШУВ, ПОЛЬЩА
ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ» DESPRO

РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
15-16 березня 2018 року, Київ

Київ - 2018

УДК 316.4:316.6:159.9

ББК 65.272 : 88.5

М

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 8 від 15.02.2018 року)

Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (15 – 16 березня 2018 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. – 258 с.

Рецензенти:

А. Б. Коваленко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Т. В. Семигіна – доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи, професор кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці, соціальних відносин і туризму

Редакційна колегія:

Данилюк І. В., доктор психологічних наук, професор,
Александров Д. О., доктор психологічних наук, доцент,
Львовичкіна А. М., доктор психологічних наук, професор,
Люта Л. П., кандидат соціологічних наук, доцент,
Чернуха Н. М., доктор педагогічних наук, професор,
Чуйко О. В., доктор психологічних наук, доцент,
Швалб Ю. М., доктор психологічних наук, професор

У матеріалах міжнародної конференції викладено результати досліджень щодо найбільш актуальних міждисциплінарних проблем теорії і практики соціальної роботи, зокрема їх психологічних, соціологічних та правових аспектів. Представлені наукові розробки дослідників будуть корисні фахівцям соціальної роботи, психологам, юристам, соціологам, адміністративним працівникам соціальної сфери, представникам недержавних громадських організацій, усім, хто цікавиться проблемами сучасної соціальної роботи, її розвивальним потенціалом, управлінням соціальними процесами тощо.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Петровська К. В.

кандидат педагогічних наук, доцент, Бердянський державний
педагогічний університет, м. Бердянськ

В даний час в українському суспільстві спостерігається кардинальна зміна соціальних, економічних, політичних орієнтирів і переоцінка цінностей. Як наслідок, і освітній процес у вузах зазнає значні зміни, що вимагає вдосконалення змісту освітнього процесу вищої школи, форм і методів навчально-професійної роботи, програм підготовки майбутніх фахівців.

Одним з пріоритетних напрямів вдосконалення соціально-педагогічної науки і практики в сучасних умовах є відповідність фахівців цієї галузі соціально-економічним змінам, які відбуваються в суспільстві. Сучасний фахівець має бути не лише професійно підготовленим до майбутньої діяльності, але і уміти самостійно орієнтуватися в потоці передових технологій, творчо підходити до вирішення професійних завдань.

Результатом підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери у вищому навчальному закладі є їх готовність до використання нетрадиційних форм роботи в своїй професійній діяльності. Так, пріоритетні напрями розвитку системи вищої освіти акцентують увагу на тому, що в основу її розвитку мають бути покладені принципи проектної діяльності, такі, як от, відповідність освіти зовнішнім запитам, вживання проектних методів, конкурсне виявлення і підтримка лідерів, що успішно реалізують нові підходи на практиці.

Проблема професійного становлення і компетентності фахівця соціальної сфери широко обговорюється у науково-професійній літературі. Методологічні й теоретичні аспекти розвитку професійної компетентності соціального працівника розглянуті в роботах С. Харченко, Н. Ларіонової, Е. Зее-

ра та ін. Процес підготовки фахівців соціальної сфери до професійної діяльності став предметом дослідження багатьох учених (Н. Заверіко, І. Зверева, В. Поліщук, С. Харченко та ін.). Нетрадиційні форми і методи підготовки майбутніх фахівців в соціальній галузі вивчав А. Вітвар; теоретичні і методичні основи використання художньо-естетичної інформації в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери є предметом дослідження Г. Локаревої. Інформаційний опис професії соціального працівника, вимоги до його особистісних якостей представлено в працях Л. Тюпті і О. Тюпті «Інформаційний матеріал опису професії», «Фахівець із соціальної роботи», «До питання про якості фахівця соціальної роботи». Автори акцентують увагу та тому, що різноманітність та розгалуження проблем, обсяг знань і вмінь, необхідних фахівцеві з соціальної роботи майже безмежні [3, с. 291]

Слід відзначити, що незважаючи на велику кількість досліджень присвячених розробці інноваційних методів та форм професійної підготовки майбутніх соціальних працівників залишаються й не розроблені питання. Так, не знайшла поки що належного висвітлення проблема формування у майбутніх соціальних працівників проектної компетентності – здатності до використання принципів проектної діяльності у своїй роботі.

Проектна компетентність нерозривно пов'язана з проектною культурою, проектною діяльністю і процесом проектування, проявляється в усвідомленні сенсу і значимості проектної діяльності, володінні спеціальними знаннями, уміннями і навичками, обґрунтованому виборі та оптимізації проектних рішень у разі їх багатоваріантності, наявності здатності застосовувати ці знання й уміння в конкретній професійній сфері.

Феномен проектної компетентності не тільки все більш привертає увагу дослідників – філософів, істориків, педагогів, теоретиків культури, методологів проектування, але й

стає однією з найважливіших складових сучасного освітнього процесу [4, с. 97]. В цих умовах до особистісних і професійних якостей конкурентоспроможних на ринку праці фахівців пред'являються певні вимоги: активна життєва позиція; розвинений емоційний інтелект; орієнтація на креативність; освоєння навиків стратегічного мислення; здібність до самоосвіти, самореалізації, саморозвитку. Всі ці вимоги до особистості передбачають зміну вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців, і особливо фахівців соціальної сфери. Адже сьогодні існує необхідність не лише у проведенні окремих інноваційних активностей та програм у регіонах, але й у професійній підготовці майбутніх агентів цих змін, шляхом розвитку їхніх навичок, умінь, компетенцій.

Практично до всіх освітніх стандартів магістерської підготовки, а також в деякі стандарти підготовки бакалаврів як вид професійної діяльності включена проектна діяльність. За визначенням Г. Харченка проектна діяльність студентів – форма учбово-пізнавальної активності, що полягає в мотивованому досягненні свідомо поставленої мети по створенню творчого проекту, забезпечує єдність і спадкоємність різних сторін процесу вчення і є засобом розвитку особистості суб'єкта учення [4, с. 2].

Зміст проектної діяльності, представлений в стандартах вищої освіти, включає розробку стратегічних концепцій і проектів, керівництво проектною діяльністю, оцінку якості і ефективності проектів. Таким чином, здатність виконувати на високому рівні проектні роботи є невід'ємним компонентом проектної компетентності випускника вузу, який повинен опанувати проектною діяльністю на професійному рівні.

Відповідно до визначення, що прийнято за основу у стандартах вищої освіти, компетенція – здатність застосовувати знання, уміння і особистісні якості для успішної діяльності в певній області. Таким чином, компетенція носить переважно інструментальний характер [2, с. 1]. Компетентність – це інтегрована характеристика якості особистості, результатив-

ний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції.

Проблема готовності особистості, і насамперед, до активних дій в соціальному середовищі визначається багатьма факторами, в тому числі наявністю професійних знань і досвіду успішної реалізації конкретних проектів, що спрямовано на [1, с. 3]: **соціально-культурне середовище; спосіб життя; сфери життєдіяльності особистості.**

Саме тому, на нашу думку, формування проектної компетентності – один з найважливіших орієнтирів у системі підготовки фахівців соціальної сфери. Проектна компетентність – це інтегративна особистісна характеристика суб'єкта діяльності, що виражається у здатності і готовності людини до самостійної теоретичної та практичної діяльності по розробці і реалізації проектів у різних сферах соціальної практики на основі особистісно-осмислених принципів природо - і культуро відповідності [6, с. 5].

На думку дослідників (О. Безпалько, Н. Зимівець, Н. Матяш, Г. Харченко та ін.) проектна компетентність виявляється в усвідомленні сенсу і значущості проектної діяльності, володінні спеціальними знаннями, вміннями і навиками (вирішувати проблеми на основі висунення і обґрунтування гіпотез, ставити мету, планувати діяльність, здійснювати збір і аналіз інформації, виконувати експеримент, представляти результати дослідження), обґрунтованому виборі і оптимізації проектних рішень в разі їх багатоваріантності, наявності здатності застосовувати ці знання і вміння в конкретній діяльності [1, с. 504].

Отже, організація освітнього процесу на основі нових підходів, парадигм, формування іншого освітнього середовища, орієнтованого на надання можливостей побудови індивідуальних траєкторій розвитку, передбачають необхідність формування проектної компетентності майбутніх фахівців. Цілеспрямований розвиток особистісної самоорганізації на рів-

ні вищої освіти може вирішити нові завдання соціального розвитку, що стоять перед освітніми організаціями.

Список використаних джерел

1. Безпалько О. В. Соціальне проектування. Навчальний посібник / О. В. Безпалько. – К., 2010. – 127 с.
  2. Зимівець Н. В. Формування проектної компетентності особистості в освітньому середовищі шляхом реалізації соціальних ініціатив / Н. В. Зимівець / Режим доступу: [http:// distance.dnu.dp.ua /ukr / conference / 2015 / osvitniy_dosvid_v_Ukraini/Zimovets. pdf](http://distance.dnu.dp.ua/ukr/conference/2015/osvitniy_dosvid_v_Ukraini/Zimovets.pdf).
  3. Матяш Н. В. Инновационные педагогические технологии. Проектное обучение : учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. образования. – М. : Издательский центр «Академия», 2012. – 160 с.
  4. Соціальні технології і технології соціальної роботи [Текст] : учебное пособие / Л. Тюття // Соціальна робота (теорія і практика) : Навчальний посібник / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. – Київ : Знання, 2008. – С. 291-405.
-